

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a articolului 308⁸ din Codul de procedură civilă

(termenul de judecare a cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciare)

(sesizarea nr. 198g/2023)

CHIȘINĂU

23 aprilie 2024

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 7 august 2023,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 308⁸ din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Vladimir Cazmalî, în interesele dlui Piotr Slav, în dosarul nr. 2p/s-04/2022, pendinte la Judecătoria Comrat, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna Mariana Hanganu, judecătoare de la Judecătoria Comrat, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 7 decembrie 2023, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Avocatului Poporului.

5. În ședința publică a Curții a fost prezent reprezentantul Parlamentului, dl Radu Radu, consultant principal al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Eduard Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele litigiului principal

6. La 19 februarie 2022, dl Piotr Slav a formulat o cerere pentru instituirea tutelei în privința dlui I.S.

7. La 5 aprilie 2023, dl avocat Vladimir Cazmalî a ridicat, în interesele dlui Piotr Slav, excepția de neconstituționalitate a articolului 308⁸ din Codul de procedură civilă.

8. Printr-o încheiere din 23 iunie 2023, judecătoarea cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

II. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 308⁸

Termenul de judecare a cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciare

„Cererea de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciare se scoate de pe rol dacă instanța de judecată nu o soluționează, prin hotărâre judecătorească, în termen de un an din data depunerii.”

ÎN DREPT

I. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării susține că scoaterea de pe rol a cererii de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciare după un an de la data depunerii îi încalcă dreptul de acces liber la justiție.

12. În opinia sa, deși scoaterea de pe rol nu prejudiciază fondul cauzei, aceasta este o măsură care lipsește de efecte toate acțiunile procesuale exercitate până la expirarea termenului de un an. Totodată, expirarea acestui termen nu este imputabilă, în toate cazurile, petiționarului. Mai mult, agenda supraîncărcată a instanțelor de

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

judecată face dificilă sarcina soluționării în termen de un an din data depunerii cererii de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară.

13. În fine, autorul conchide că prevederea contestată este contrară articolelor 1 alin. (3), 20 și 54 din Constituție.

II. Argumentele autorităților care și-au prezentat opiniile

14. În opinia prezentată de Parlament se menționează că articolul 308⁸ a fost introdus în Codul de procedură civilă prin Legea nr. 66 din 13 aprilie 2017 cu privire la modificarea și completarea unor acte normative. Această lege urmărea implementarea în legislația națională a obligațiilor care decurg din Convenția Organizațiilor Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 13 decembrie 2006, ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010.

15. Astfel, Parlamentul susține că, în ansamblu, modificările operate prin Legea nr. 66 din 13 aprilie 2017 oferă garanții suplimentare în procedura de instituire a măsurii de ocrotire judiciară, fără a preciza argumentele referitoare la constituționalitatea articolului 308⁸ din Codul de procedură civilă. Totodată, Parlamentul consideră că autorul sesizării nu a argumentat în ce mod prevederile contestate contravin normelor constituționale invocate și invită Curtea să declare inadmisibilă această sesizare.

16. Guvernul afirmă că termenul de un an pentru examinarea cauzei privind cererea de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciare este rezonabil și asigură respectarea drepturilor persoanei a cărei ocrotire se solicită. Totodată, Guvernul menționează că o asemenea reglementare există și în articolul 1227 din Codul civil francez. Mai mult, Guvernul subliniază că argumentele autorului sesizării referitoare la termenul de un an prevăzut de articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă exprimă un dezacord privind modul de administrare a probelor, chestiune care ține de competența instanțelor de judecată.

17. Avocatul Poporului susține că termenul de un an pentru examinarea cererii privind instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară trebuie considerat o garanție împotriva eventualelor tergiversări. Totuși, sancțiunea scoaterii de pe rol a cererii, dacă nu a fost soluționată prin hotărâre în termen de un an de la data depunerii, operează de o manieră automată și nu oferă vreo posibilitate de remediere. Totodată, deși scoaterea de pe rol a cererii permite o nouă adresare în fața instanței de judecată, acest fapt formalizează în mod excesiv procedura de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară.

18. În fine, Avocatul Poporului consideră că norma contestată urmărește să asigure judecarea în termen rezonabil a cererilor privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară, însă, pentru că nu are în vedere circumstanțele precise ale cauzei, aceasta poate conduce la situații care complică în mod excesiv accesul la justiție.

III. Aprecierea Curții Constituționale

A. ADMISIBILITATEA

19. Prin Decizia sa din 7 decembrie 2023, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări, stabilite în jurisprudența sa constantă.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unei prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

21. Curtea a observat că excepția de neconstituționalitate, ridicată de avocatul unei părți în proces, este formulată de subiectul căruia îi este conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

22. Obiectul sesizării îl constituie articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă, care impune scoaterea de pe rol a cererii de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciare, dacă instanța de judecată nu o soluționează, prin hotărâre judecătorească, în termen de un an din data depunerii. Curtea a constatat că această prevedere nu a făcut obiect al controlului de constituționalitate.

23. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă. Deși cererea petiționarului nu a fost scoasă de pe rol, având în vedere că la data ridicării excepției de neconstituționalitate termenul de un an pentru soluționarea acesteia a expirat, Curtea a admis că prevederea contestată ar putea fi aplicată în prezenta cauză.

24. În sesizare, autorul excepției a afirmat că articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă contravine articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

25. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolul 1 alin. (3) din Constituție comportă un caracter general și nu poate constitui un reper separat, ci trebuie coroborat cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 140 din 16 septembrie 2021, § 31).

26. Referitor la incidența articolului 54 din Constituție, Curtea a reținut, în jurisprudența sa, că acesta este aplicabil doar în coroborare cu un drept fundamental incident. Mai mult, articolul 54 îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Astfel, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea HCC nr. 20 din 3 noiembrie 2022, § 24).

27. Cu privire la articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, Curtea a notat că acesta își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (a se vedea HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 31). Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și de articolul 6 § 1 din Convenție, trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu (HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 60).

28. Totodată, potrivit Curții Europene, dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (a se vedea *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România* [MC], 29 noiembrie 2016, § 86; HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 61).

29. Mai mult, lipsa nejustificată pentru o perioadă deosebit de lungă a hotărârii tribunalului care examinează cauza poate fi privită ca o denegare a justiției. Remediul utilizat poate să devină, astfel, ineficient, atunci când tribunalul vizat nu soluționează litigiul în timp util, așa cum o impun circumstanțele cauzei și drepturile în discuție (a se vedea *Clubul Nautic din Chalkidiki „I Kelyfos” v. Grecia*, 21 noiembrie 2019, § 60).

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

30. Curtea a notat că articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă impune scoaterea de pe rol a cererii privind instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară, dacă aceasta nu este soluționată printr-o hotărâre în termen de un an de la data depunerii. Acest motiv de scoatere de pe rol a cererii operează de o manieră insensibilă la circumstanțe, fără a avea în vedere dacă expirarea termenului de un an îi este sau nu imputabilă petiționarului.

31. Astfel, Curtea a observat că scoaterea de pe rol a cererii de instituire a unei măsuri de ocrotire reprezintă o limitare a accesului liber la justiție, pentru că poate conduce la adresări repetate, însă fără perspective de soluționare în fond a cererii respective și, prin urmare, a constatat incidența articolului 20 din Constituție în prezenta cauză.

32. În consecință, Curtea va exercita controlul constituționalității articolului 308⁸ din Codul de procedură civilă prin prisma articolelor 20 și 54 din Constituție, verificând, în analiza fondului cauzei, caracterul justificat al limitării dreptului de acces la un tribunal.

B. FONDUL CAUZEI

a) Principii generale privind protecția persoanelor cu dizabilități

33. Articolul 12 din Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 13 decembrie 2006 stabilește obligația statelor părți de a le recunoaște persoanelor cu dizabilități capacitate juridică în toate aspectele vieții pe o bază egală cu alte persoane. Totodată, acest articol le impune statelor părți să adopte măsuri adecvate pentru a le asigura persoanelor cu dizabilități susținerea necesară în exercitarea capacității lor juridice. Măsurile referitoare la exercitarea capacității de exercițiu trebuie să conțină garanții adecvate și efective împotriva abuzului. Asemenea garanții trebuie să asigure că măsurile referitoare la exercitarea capacității de exercițiu respectă drepturile, voința și preferințele persoanei, fără conflicte de interese și influențe necorespunzătoare, sunt proporționale și adaptate la circumstanțele persoanei, se aplică pentru o perioadă de timp cât de scurtă posibilă și sunt supuse unui control regulat de către un organ sau tribunal competent, independent și imparțial.

34. De asemenea, Recomandarea nr. R (99) 4 a Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei cu privire la principiile referitoare la protecția juridică a persoanelor adulte incapabile (adoptată la 23 februarie 1999) face referire la un șir de principii pe care guvernele statelor membre trebuie să le introducă în legislația națională referitoare la limitarea capacității de exercițiu a unei persoane. Deși titlul recomandării semnalează o viziune depășită cu privire la persoanele cu dizabilități, principiile acesteia rămân relevante în prezent. Standardele acestei recomandări sunt cele mai detaliate la nivel european și continuă să ghideze jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care vizează persoanele cu dizabilități. Partea a doua a Recomandării stabilește 10 principii care guvernează protecția juridică a persoanelor declarate incapabile. Cel de-al șaptelea principiu se referă la caracterul echitabil și efectiv al procedurilor. Acest principiu este dezvoltat și de cea de-a treia parte a Recomandării, care stabilește principiile de procedură. Potrivit acestora, trebuie să existe garanții procedurale adecvate pentru protecția drepturilor persoanei vizate și împotriva eventualelor abuzuri.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

35. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în jurisprudența sa că privarea de capacitatea juridică reprezintă o ingerință gravă în dreptul persoanei la respectarea vieții private protejate de articolul 8 din Convenție (a se vedea *N. v. România*, 16 noiembrie 2021, § 53). Astfel, autoritățile naționale trebuie să asigure un echilibru corect între interesele persoanei cu dizabilități intelectuale și alte interese legitime vizate. Deși articolul 8 din Convenție nu conține garanții procedurale concrete, procesul de adoptare a deciziei referitoare la ingerință trebuie să fie echitabil, astfel încât să respecte în mod corespunzător interesele protejate de acesta (a se vedea *A.N. v. Lituania*, 31 mai 2016, §§ 116 și 118). Autoritățile naționale trebuie să dea dovadă de o diligență specială în procedurile referitoare la statutul civil și capacitatea juridică a persoanei. Durata excesiv de lungă pentru examinarea acestor proceduri poate avea consecințe asupra exercițiului dreptului la respectarea vieții private și de familie (a se vedea *Laino v. Italia*, 18 februarie 1999, § 18). Din acest motiv, atât perioadele de inactivitate care sunt imputabile statului, cât și numărul excesiv de activități ale tribunalului pot încălca termenul rezonabil de examinare a acestor cauze (a se vedea *Gana v. Italia*, 27 februarie 1992, §§ 16-17; și, în sens contrar, *Bock v. Germania*, 29 martie 1989, § 47).

b) Principii generale privind dreptul de acces la un tribunal

36. Dreptul la un proces echitabil trebuie interpretat în lumina principiului preeminenței dreptului, care impune garantarea pentru justițiabili a unui remediu judiciar efectiv care să le permită stabilirea drepturilor civile. Orice persoană are dreptul ca pretențiile referitoare la drepturile și obligațiile sale civile să fie formulate în fața unui tribunal. În acest sens, articolul 6 garantează „dreptul la un tribunal”, în care dreptul de acces în special, adică dreptul de a iniția proceduri în fața tribunalelor în materie civilă, reprezintă un aspect particular (a se vedea *Bîzdîga v. Republica Moldova*, 17 octombrie 2023, § 38).

37. Dreptul de acces la un tribunal pe baza articolului 6 din Convenție trebuie interpretat în lumina Preambulului Convenției, care declară preeminența dreptului parte a patrimoniului comun al statelor contractante. Dreptul de acces la un tribunal nu este absolut și poate fi supus unor limitări; acestea sunt permise în mod implicit, de vreme ce dreptul de acces, prin însăși natura sa, reclamă o reglementare de către stat, care se bucură de o marjă de apreciere în această privință. Totuși, aceste limitări nu pot restricționa sau reduce accesul unei persoane de o manieră care ar afecta însăși esența dreptului. În plus, asemenea limitări nu vor fi compatibile cu articolul 6 § 1 dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit (a se vedea *Bîzdîga v. Republica Moldova*, 17 octombrie 2023, §§ 39 - 40).

38. De exemplu, în cauza *Marini v. Albania*, 18 decembrie 2007, în care plângerea constituțională a reclamantului a fost radiată ca urmare a eșecului Curții Constituționale de a asigura o majoritate de voturi în privința problemelor cu care a fost sesizată, Curtea Europeană a constatat că această situație l-a lăsat pe reclamant fără o decizie definitivă în cauza sa și, în consecință, i-a limitat esența dreptului său de acces la un tribunal. Curtea Europeană nu a acceptat argumentele Guvernului care susțineau că radierea cererii reclamantului nu avea consecințe permanente și că acesta poate depune o nouă plângere, dacă s-au modificat circumstanțele care au împiedicat Curtea Constituțională să adopte o decizie. În acest sens, Curtea Europeană a

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

menționat că garanțiile articolului 6 din Convenție, de care orice persoană trebuie să se bucure în fața tribunalelor naționale, includ și dreptul de a avea o soluție definitivă cu privire la o problemă formulată în fața unui tribunal (a se vedea §§ 120 -122).

39. Aceste argumente au fost reiterate de Curtea Europeană cu ocazia examinării cauzei *Avdic și alții v. Bosnia și Herțegovina*, 19 noiembrie 2013. Curtea Europeană a subliniat că atunci când nu se stabilesc, în mod efectiv, drepturile și obligațiile cu caracter civil ale persoanei, dreptul de acces la un tribunal rămâne iluzoriu (a se vedea §§ 36-37).

40. În mod similar, în cauza *Bîzdîga v. Republica Moldova*, 17 octombrie 2023, reclamantul, tată al unui copil, s-a plâns în fața Curții Europene de refuzul tribunalelor naționale de a examina în fond cererea sa referitoare la transferul custodiei asupra fiului său. Deși cererea depusă de reclamant era intitulată „privind stabilirea domiciliului copilului”, acesta s-a bazat pe prevederile legale care îndreptăteau părintele fără custodie să ceară stabilirea domiciliului cu copilul, dacă graficul de contact nu a fost respectat. Totuși, această cerere a fost declarată inadmisibilă de tribunalul național, având în vedere identitatea părților, a obiectului și a motivelor legale cu cele din procedurile definitive în care domiciliul copilului a fost stabilit cu mama. Deși Guvernul reclamat a susținut în fața Curții că această decizie nu-l împiedică pe reclamant să schimbe titlul cererii și să o depună repetat, Curtea Europeană nu a putut accepta această afirmație. În acest sens, Curtea Europeană a menționat că simpla constatare a inadmisibilității unei acțiuni din motive de procedură nu reprezintă o negare a accesului la justiție, cu condiția că argumentele reclamantului au fost supuse unei examinări depline și că tribunalul a oferit motive adecvate și suficiente pentru asemenea decizie. Astfel, pentru că tribunalele naționale au declarat inadmisibilă cererea reclamantului, fără să examineze argumentele prezentate și fără să ofere motive pentru respingerea lor, Curtea Europeană a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție în privința dreptului de acces la un tribunal (a se vedea §§ 25-26, §§ 46-49).

c) Aplicarea principiilor generale în această cauză

41. Curtea reamintește că, spre deosebire de Curtea Europeană, ea efectuează doar o analiză a legislației relevante la modul abstract, pentru a stabili dacă aceasta respectă principiile constituționale interpretate în concordanță cu standardele care pot fi deduse din Convenție, prin prisma jurisprudenței Curții Europene (a se vedea HCC nr. 27 din 11 noiembrie 2020, § 72; HCC nr. 14 din 8 august 2023, § 68).

42. Astfel, aplicând în prezenta cauza principiile generale de mai sus, Curtea va examina dacă articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă respectă standardul calității legii, dacă urmărește un scop legitim și dacă asigură un echilibru corect între principiile concurente.

i) Cu privire la respectarea standardului calității legii (dacă ingerința este „prevăzută de lege”)

43. Potrivit articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și al libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor „prevăzute de lege”. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

44. Prevederile supuse controlului constituționalității se regăsesc în Codul de procedură civilă, care este republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 285-294 din 3 august 2018 și, astfel, operează prezumția cunoașterii legii. Prin urmare, nu există niciun dubiu cu privire la faptul că dispozițiile examinate îndeplinesc condiția accesibilității.

45. Articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă stabilește în mod cert că cererea de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară se scoate de pe rol dacă instanța de judecată nu o soluționează, prin hotărâre judecătorească, în termen de un an din data depunerii. Așadar, Curtea nu constată vreo incertitudine legată de calitatea legii.

46. Prin urmare, Curtea reține că prevederile legale analizate îndeplinesc exigențele calității legii, fiind accesibile, clare și previzibile.

ii) Cu privire la legitimitatea scopului urmărit

47. Curtea reiterează că una dintre condițiile obligatorii pe care trebuie să le respecte ingerințele în articolul 20 este ca acestea să urmărească cel puțin un scop legitim prevăzut de articolul 54 alin. (2) din Constituție.

48. Curtea notează că procedura privind măsurile de ocrotire judiciară prevăzută de capitolul XXVIII din Codul de procedură civilă în redactarea actuală a fost modificată de Legea nr. 66 din 13 aprilie 2017 cu privire la modificarea și completarea unor acte normative. Potrivit notei informative, legea de modificare urmărea să ofere garanții suplimentare persoanelor în privința cărora se solicită instituirea măsurii de ocrotire judiciară, conforme cu principiile enunțate în Recomandarea nr. R (99) 4 a Comitetului Miniștrilor Consiliului European. Nota informativă menționează că acest sistem de garanții procedurale se bazează pe experiența franceză în materie, însă nu oferă vreo explicație privind scopul scoaterii de pe rol a cererii privind instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară dacă instanța de judecată nu o soluționează, prin hotărâre judecătorească, în termen de un an din data depunerii.

49. Curtea observă că articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă stabilește că cererea privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară se scoate de pe rol dacă a trecut un an de la data depunerii. Astfel, norma contestată stabilește, pe de o parte, un termen de examinare, iar pe de altă parte, o sancțiune pentru nerespectarea acestuia.

50. În acest sens, Curtea notează că termenul de un an pentru examinarea cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciară obligă instanța de judecată să manifeste o diligență specială pentru a judeca această cauză într-un termen rezonabil abstract. Totuși, legea îi obligă pe judecătorii care examinează aceste cereri să le scoată de pe rol după un an de la data depunerii. În cazul scoaterii cererii de pe rol, procesul se termină printr-o încheiere judecătorească, care nu vizează fondul cauzei (articolul 268 alin. (1) din Codul de procedură civilă).

51. Prin urmare, scoaterea cererii de pe rol după expirarea termenului de un an de la data depunerii acesteia pe baza normei contestate operează de o manieră automată și nu permite examinarea motivelor formulate în aceasta. În acest sens, Curtea menționează că dreptul de acces la un tribunal rămâne iluzoriu, dacă nu se stabilesc, în mod efectiv, drepturile și obligațiile cu caracter civil ale persoanei (a se vedea *Avdic și alții v. Bosnia și Herțegovina*, 19 noiembrie 2013, § 37; *Čović v. Bosnia și Herțegovina*, 3 octombrie 2017, § 31).

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 308⁸ DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

52. Așadar, Curtea nu poate identifica niciun scop legitim pentru a justifica scoaterea de pe rol a cererii privind instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară după expirarea termenului de un an de la data formulării. Dimpotrivă, articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă împiedică stabilirea, în mod efectiv, a necesității instituirii măsurii de ocrotire judiciară, iar dreptul de acces la un tribunal devine iluzoriu.

53. Prin urmare, în lipsa unui scop legitim, Curtea constată o încălcare a dreptului de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de dl avocat Vladimir Cazmalî, în interesele dlui Piotr Slav, în dosarul nr. 2p/s-04/2022, pendinte la Judecătoria Comrat, sediul central.

2. *Se declară neconstituțional* articolul 308⁸ din Codul de procedură civilă.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 23 aprilie 2024
HCC nr. 12
Dosarul nr. 198g/2023